

INFORMACJA

o posiedzeniu **Komisji Klimatu i Środowiska**

nr posiedzenia: **5**

data posiedzenia: **13 lutego 2024 r.**

Porządek posiedzenia:

1. Rozwiązania prawne chroniące Puszcę Białowieską jako Obiekt Światowego Dziedzictwa UNESCO – sprawiedliwa społecznie transformacja obszaru Puszczy Białowieskiej i jej trwała, pełna ochrona.

Posiedzeniu przewodniczył:

przewodniczący komisji Stanisław Gawłowski.

W posiedzeniu uczestniczyli:

senatorowie członkowie komisji:

Przemysław Błaszczyk, Stanisław Gawłowski, Anna Górską, Józef Jodłowski, Magdalena Kochan, Zdzisław Pupa, Henryk Piotr Siedlaczek,

senator:

Maciej Żywno,

goście, m.in.:

Ministerstwo Klimatu i Środowiska:

sekretarz stanu Urszula Zielińska,
podsekretarz stanu Mikołaj Dorożala,

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku:

p.o. dyrektor Tadeusz Wilczyński ze współpracownikiem,

Białowieski Park Narodowy:

p.o. dyrektor Aleksander Bołbot,

starosta hajnowski Andrzej Skiepmko,

burmistrz miasta Hajnówka Jerzy Sirak,

wójt gminy Hajnówka Lucyna Smoktunowicz,

wójt gminy Białowieża Albert Litwinowicz,

wójt gminy Narewka Jarosław Gołubowski,

Białowieska Stacja Geobotaniczna Uniwersytetu Warszawskiego:

kierownik Bogdan Jaroszewicz,

Instytut Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk:

dyrektor Michał Żmihorski,

Wydział Biologii Uniwersytetu Warszawskiego:
dziedkan Krzysztof Spalik,

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie:
pracownik naukowy w Zakładzie Hydrologii i Zasobów Wodnych Mateusz Grygoruk,

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział Białystok:
dyrektor Marek Ksepko,

Stowarzyszenie „Pracownia na rzecz Wszystkich Istot”:
prezes zarządu Radosław Ślusarczyk ze współpracownikami,

ClientEarth Prawnicy dla Ziemi:
przedstawicielki Marta Klimkiewicz, Agata Szafraniuk,

Fundacja Edukacyjna Jacka Kuronia:
członek zarządu Katarzyna Winiarska,

Żubrowe Sioło w Białowieży:
właścicielka Agnieszka Zaorska,

Fundacja „Dzika Polska”:
prezes zarządu Dawid Kaźmierczak,

Kancelaria nad Wisłą:
adwokat Karolina Kuszlewicz,

Stowarzyszenie „Lokalsi dla Puszczy”:
prezes zarządu Joanna Łapińska,

WWF Polska:
starsza specjalistka ds. ekosystemów lądowych Olga Poleszczuk-Tusińska,

Związek Miast Polskich:
pełnomocnik do spraw legislacyjnych zarządu Marek Wójcik,

Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce:
specjalistka ds. semestru europejskiego i europejskiego Zielonego Ładu Izabela Zygmunt,

przewodnicy z Białowieskiego Parku Narodowego:
Grażyna Chyra, Agnieszka Jakoniuk, Paweł Winiarski,

przedstawiciele lokalnej społeczności oraz lokalni przedsiębiorcy.

Ad 1.

Posiedzenie komisji było poświęcone rozwiązaniom prawnym chroniącym Puszcę Białowieską jako obiekt światowego dziedzictwa UNESCO, sprawiedliwej społecznie transformacji obszaru Puszczy Białowieskiej i jej trwałej, pełnej ochronie.

Przewodniczący komisji Stanisław Gawłowski podkreślił, że w Polsce od dłuższego czasu toczy się dyskusja, jak zapewnić ochronę Puszczy Białowieskiej. Obecnie na terenie 10 tysięcy ha jest park narodowy, a resztą puszczy zarządzają 3 nadleśnictwa w strukturze Lasów Państwowych. Aby należycie chronić ten wyjątkowy obszar, należy, zdaniem senatora, zapewnić jednolity system zarządzania tym obszarem. Senator Stanisław Gawłowski poinformował, że kilkoro senatorów we współpracy ze Stowarzyszeniem „Pracownia na rzecz Wszystkich Istot” przygotowało projekt ustawy w sprawie ochrony Puszczy Białowieskiej, który ma godzić interesy społeczności lokalnej, samorządów i leśników oraz zapewnić ochronę puszczy. Zaznaczył, że o projekcie komisja chce rozmawiać i chce przekazać go rządowi. Dodał, że

projekt jest punktem wyjścia do debaty, bowiem tylko w trakcie dyskusji można wypracować dobre rozwiązania dla społeczności lokalnej i dla Polski.

Wicemarszałek Maciej Żywno wyraził nadzieję, że projekt będzie interesujący dla wszystkich, będzie łączył, a nie będzie powodem do niesnasek. Jego zdaniem projekt stwarza szansę, by zasiąść do jednego stołu i szukać rozwiązania, by puszcza, która jest perłą, była także rozwijającą się przestrzenią.

Dyrektor Instytutu Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk prof. Michał Żmihorski podkreślił, że puszcza jest unikatowym obiektem przyrodniczym w skali światowej o wybitnie wysokim stopniu naturalności. Dodał, że puszcza była od wieków chroniona przed użytkowaniem gospodarczym i zachowała swój naturalny charakter, a konsekwencją naturalności jest bardzo bogata fauna, różnorodność gatunków ptaków lęgowych, owadów, grzybów, co stanowi bogactwo m.in. dla naukowców. Podkreślił, że to jeden z najcenniejszych obszarów świata. Przypomniał, że w ostatnim czasie spotkały ten region 2 kataklizmy – wycinka drzew w 2017 r. oraz kryzys migracyjny i związana z nim budowa zapory na granicy. Podkreślił, że puszcza rządzi się swoimi prawami, naturalny cykl nie potrzebuje gospodarowania, zatem na terenie puszczy powinno się zakończyć prowadzenie działań w ramach leśnictwa i łowiectwa.

Prof. Bogdan Jaroszewicz z Białowieskiej Stacji Geobotanicznej Uniwersytetu Warszawskiego mówił o wyjątkowej wartości Puszczy Białowieskiej i konwencji UNESCO o ochronie dziedzictwa naturalnego i kulturalnego, którą Polska ratyfikowała i jest zobowiązana do jej przestrzegania. Puszcza Białowieska jest wpisana na listę dziedzictwa UNESCO i w związku z tym Polska jest zobowiązana do jej ochrony. Prof. Jaroszewicz wymienił dwa problemy – to, że puszcza chroniona jest wieloma ustawowymi i pozaustawowymi przepisami o ochronie przyrody i ma różnych zarządców. To zdaniem prof. Jaroszewicza jest labirynt prawny. Występuje konflikt między przepisami ustawy o lasach, która nakłada na leśników obowiązek odnawiania lasów, walki ze szkodnikami, prowadzenia gospodarki łowieckiej, a koniecznością ochrony obiektu światowego dziedzictwa UNESCO.

Karolina Kuszlewicz, adwokat w Kancelarii nad Wisłą, zajmującej się sprawami ochrony zwierząt, przyrody i środowiska naturalnego, podkreśliła, że w sprawie Puszczy Białowieskiej potrzebne jest nowe otwarcie i myślenie o niej jak o całości. Cała puszcza jest bardzo cennym obszarem i nie może być lasem gospodarczym. Konwencja UNESCO wprost dotyczy kwestii organizacyjnych i finansowych oraz zapewnienia ochrony obiektowi UNESCO. To oznacza, że te wartości trzeba chronić za pośrednictwem twardych regulacji prawnych. Dlatego potrzebna jest ustawa poświęcona Puszczy Białowieskiej. Ochrona puszczy wymaga wyjścia poza interesy i doraźne pomysły. Karolina Kuszlewicz podkreśliła, że przedstawiony projekt ustawy traktuje puszcę jako jeden obiekt i stwarza takie ramy prawne, aby cały teren był w sposób spójny zarządzany. Przypomniała, że cały obszar puszczy obejmuje ok. 60 tysięcy ha. Projekt ustawy zakłada, że powstanie plan o charakterze strategicznym i plan ochrony Puszczy Białowieskiej, zintegrowany plan zarządzania obiektem, rewidowany co 5 lat przez radę naukową. Powstanie również nowa instytucja państwowa, osoba prawna finansowana z Funduszu Leśnego.

Prezes zarządu Stowarzyszenia „Pracownia na rzecz Wszystkich Istot” Radosław Ślusarczyk podkreślił, że wielu naukowców próbowało chronić puszcę, ale bezskutecznie. Wyraził nadzieję, że teraz to się uda. Przytoczył badania pracowni Ipsos, z których wynika, że 98% Polaków opowiedziało się za ochroną Puszczy Białowieskiej na całym jej terenie. Według przedsiębiorców z branży turystycznej z tych terenów ochrona Puszczy Białowieskiej może stanowić impuls do rozwoju całego regionu. Pandemia, a potem kryzys migracyjny pogrążyły przedsiębiorców, a marka Puszczy Białowieskiej została zdeprecjonowana przez polityków poprzedniego rządu.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska Mikołaj Dorożała wyjaśnił, że w resorcie wszyscy zdają sobie sprawę z tego, że Białowieża wymaga lepszej systemowej ochrony, i stąd narodził się pomysł „konstytucji dla Białowieży”. Poinformował, że w tej kwestii toczą się już rozmowy. Podziękował za pracę nad projektem senackim i obiecał, że resort zapozna się z nim.

Obecni na posiedzeniu senackiej komisji lokalni samorządowcy z powiatu hajnowskiego podkreślili, że dotąd nikt z nimi ani z mieszkańcami nie konsultował, nie omawiał projektu ustawy w sprawie puszczy. Mówili o tym m.in. wójt gminy Hajnówka Lucyna Smoktunowicz i radny województwa podlaskiego Mikołaj Janowski. Starosta hajnowski Andrzej Skiepmo zarzucił brak uwzględniania w toczącej się dyskusji o ochronie puszczy kwestii mieszkańców regionu. Burmistrz Hajnówki Jerzy Sirak zaznaczył, że regionowi puszczańskiemu potrzebny jest rozwój. Przypomnił, że jest przygotowany zintegrowany plan tego rozwoju przyjęty przez samorządy, który zakłada inwestycje rzędu 2,6 miliarda zł. Oceniał, że taki plan rozwoju powinien być elementem ustawy o Puszczy Białowieskiej.

Opracowano w BPS